

OIVALLUS

1

2. Arkiajattelu ei riitä - tarvitaan tiedettä

Miksi arki ajattelu ei riitä?

- tarinallisuus
- selityksiä etsitään jälkikäteen
- herkkyys löytää säännönmukaisuuksia
- **vahvistusharha:** Seikat, jotka saattaisivat osoittaa tutkimukset vääriksi, jäävät huomiotta.
- **itsevarmuusharha:** Omia uskomuksia pidetään varmempina ja perustellumpina kuin mitä ne todellisuudessa ovat.
  - Dunning-Kruger-efekti/vaikutus: Olemme erityisen alttiita yliarvioimaan omien käsitystemme luotettavuutta silloin, kun tosiasiallisesti tiedämme jostakin asiasta hyvin vähän.

Keskusteltavaksi

Keksikää ryhmissä ainakin kaksi esimerkkiä vahvistusharhasta ja itsevarmuusharhasta.

Tehkää Google-haku hakusanalla Dunning-Kruger-efekti (tai -vaikutus). Millaisia hakutuloksia saatte? Mitkä tuloksista vaikuttavat luotettavilta ja mitkä eivät?

Keittiöpsykologia

Kertokaa esimerkkejä
tilanteista, joissa olette
törmänneet
[keittiöpsykologiaan!](#)

Tieteellinen ajattelu ja arkiajattelu

Arkiajattelun rajoituksia	Tieteen ratkaisuja
Satunnaiset ja subjektiiviset havainnot käsitysten taustalla	Tietojen kerääminen järjestelmällisten ja objektiivisten tutkimusmenetelmien avulla
Tarinallisuus	Laajat tutkimusaineistot
Jälkikäteen selittäminen	Tavoitteena kattavat selittävät mallit Tapahtumien vaikutusten ennustaminen aiemman tiedon pohjalta

Tieteellinen ajattelu ja arkiajattelu

Arkiajattelun rajoituksia	Tieteen ratkaisuja
Omakohertaisuus Ei perustelemisen vaatimusta	Julkisuus: tulokset ja niiden perustelut asetetaan kaikkien arvioitavaksi
Uskomusten sitkeys ja pysyvyys	Itsekriittisyys: käsitysten arvioiminen ja koetteleminen tutkimusten avulla
Taipumus etsiä omia käsityksiä vahvistavaa tietoa	Edistyvyys: kriittinen keskustelu tiedeyhteisössä johtaa virheellisten käsitysten kumoamiseen
Tavoitteena arjen sujuminen ja ymmärtämisen kokemus	Tavoitteena yleistettävä, yleispätevä tieto

Palauta mieleen

- Miten arkikäsitteet muodostuvat?
- Miksi arkikäsitteet eivät ole kovin luotettavia?
- Mikä on tieteen tärkein tavoite?
- Miten tutkimukset ja teoreettiset mallit liittyvät toisiinsa?